

MJERA LJEPOTE, LJEPOTA MJERE
Zapis uz Antinojev kip u Delfima

*Helada, to je razvita obala jednog genijalnog mora
gdje su se u zoru uzvinuli duh spoznaje
i magnetizam inteligencije nadimljući jednakom
plodnošću moći što su se činile trajnima.*

René Char

I.

Privremeni obris nekog bića s kojim nas zora budi, odjednom postane za našu maštu i za naš život iznenadni zakon, pravilo opstanka, nijanse pogleda i svemu podčinjena zbilja.

Svijest o sabirnoj moći takva lika postaje istodobno i svijest o mogućoj sabranosti našega bića.

To je sloboda kojoj je postaviti vlastite zakone, snažne koliko i suptilne, nestalne koliko i nepopustljive.

Duhovna snaga koja oblikuje i učvršćuje jedan lik naše tjelesne projekcije pokreće draga lica prema vrhu čiste mašte: od te je zbilje načinjen Antinojev kip u Delfima.

Na njegovom se nježnom i prkosnom liku odražava ona pokornost što mjera je razgovora, sporazuma neponovljiva. Antinoj nikada ne bi mogao ni na jedno pitanje odgovoriti definitivno, ali bi svako pitanje živio konačno. U tome možda i jest sadržan sav sažetak

njegove osobe: blagosti, nježnosti i postojanosti koje ne znaju opraštati.

II.

U trenutku u kojem je Hadrijan u Antinojevu biću zavolio Ponoć stoga što mu je davala nadu da će ga ostvariti u Podnevu, Ponoć je postala simbolom osvjetlanosti njegova bića, isto uznesenje i tijela i duha.

Antinojev lik sadrži, iako dosta skriveno i čedno, cjelinu Hadrijanova bića, ljubav preobraženu u nostalgiju, u ono sveobuhvatno oko, zjenicu u kojoj se zrcale dva svijeta: Antinoj je pokretač Hadrijanova bića. Sabirući u sebi sve nijanse koje se ostvaruju na razdaljini između tijela i tijela, između duha i duha, ljepote i ljepote, razgovora i razgovora, šutnje i šutnje, on je beskonačna sanjarija koju jedno biće neprestano zapodijeva s drugim, ostvarujući istodobno zenit vlastite ličnosti u zenitu voljena bića.

Kada smo spremni da zavolimo (poput Hadrijana), Ponoć stoga što nam daje nadu da će nas ostvariti u Podnevu, mi joj svjesno dajemo onaj dio sebe o kojem ovisi cjelokupno naše biće: stavljamo na kocku najčvršći dio sebe. Jutrom se taj prekaljeni dio našega bića budi u novom danu, sabire ponorna sjećanja ponoći da bi nam razbistrio oko u sunčanom žaru podnevne svjetlosti. Dan Antinojeva kipa u Delfima satkan je od takva govora lucidnosti i stidljivosti.

III.

Privlačne čestice noćnih snova koje sasvim u sebi sabiru dnevnu zbilju imaju za posljedak govor koji niti je razgovor niti teži da saopći svoju sanjariju niti pak da sudjeluje u izmjeni misli: nasuprot tome on je govor povučen u sebe do krajnjih granica u kojima dodiruje šutnju. Njegova je svjetlost rastrošna upravo stoga što se neprekidno obnavlja iz korijena bića a raspršenost postojanja u ponoćnoj tmini sabire se u najvišim trenucima dnevne svjetlosti. Možda se unutar takva govora rodio Antinojev kip u Delfima; jer njegov je dan od mladosti a noć mu je od govora mladosti. Kip istodobno velike zrelosti i velike mladosti: govor među njima zbiva se u zajedničkoj točki senzibiliteta, između ranjive ljepote i posvemašnjeg odustajanja od stvarnosti.

LIK

*Harmonija je nešto nevidljivo, netjelesno,
prekrasno, božansko na primjerenom liri
a sama lira i žice su tijelo, tjelesne i složene,
zemaljske i smrtnom bliske stvari.*

Platon, *Fedon XXXVI.*

Ljepota Antinojeva kipa sažeta je unutar dvije dominantne linije: obrisa koji zaokružuje senzualnu punoću usana i muževnoj liniji koja ocrtava vrat, spajajući mekoću tjelesnog i snagu duhovnog na sasvim sukladan način. Usne uzdignute svojim ćutilnim oblikom ocrtavaju čednost i strast, prepuštanje i otpor; nježnost je od blagosti i prkosa, postojanost od mladosti i ponosa.

IV.

Antinojev je kip istodobno sažetak nježnosti i strogo-
sti, prepuštanja jednoj snažnijoj struji dragog i volje-
nog tijela i otpora svakom posjedovanju.

Da bi do kraja pripadao, Antinoj se otkriva drugom
biću svojim najtišim trenucima, otkriva svoju zvjezda-
nu konstelaciju, koja je istodobno i tijelo i njegov odjek.

Uvojci njegove kose podjednako govore o slobodi i
suzdržanosti. Mladost mu je bića sadržana u vitkim
linijama koje završavaju nekom ovlašnom zrelošću,
mekim linijama kovrdža. Jedno snažno tijelo svojom
mladošću i osjetljivošću pruža se pred žarkom svje-
tlošću zrelosti.

U kristalu u kojem se jasno zrcali voljeno lice – u kipu
– ono neprestano biva savršenije, bližeći se apsolutu
naše imaginacije. Jedan kadar jedini opstaje, jedan
je pogled konačan. Antinojev kip, međutim, izmiče
ovim odrednicama: umjesto da dovrši svoje biće un-
tar pogleda koji ga u potpunosti sabire, on raste. Bježi
nježnošću i ostaje čvrstoćom. Sabire se u pokretu ko-
jim ga budi drago biće i suprotstavlja mu se vlastitom
sanjarijom u njemu.

Prije no što se jedan lik sabere do svoje unutrašnje
okomice, do srži od koje se počinje širiti njegova stvar-
nost, dijeliti mu se od sebe i svoje pojavnosti. Sabiruća
linija Antinojeva lika puštena je da sanja, ona se la-
gano povija tamo gdje njegovo biće bje najsnažnije,
potom se zgušnjava gdje mu je senzualnost bila naj-
očitija.

Gustoća jednog bića (Antinoja) koja zatvara u sebe
drugo biće (Hadrijana), satkana je od mreže senzual-
nih tkanja i čistoće nekih osnovnih geometrijskih linija

koje mrežu čine još kompleksnijom. U rastvaranju Antinojeva bića sudjelovale su sve sabirne sile da bi održale ravnotežu i harmoniju njegova lika, da bi zastavile život u naponu ne ništeći ga, da bi očuvale smrt u čistoći ne približavajući je: vedrina i tuga našle su svoj savršen jezik u harmoniji.

Harmonija Antinojeva kipa nevidljiva je, netjelesna, a ono iz čega ishodi vidljivo je i tjelesno.

Obris lica, savršen oval, nalazi kontinuitet svojega toka u obrvama, sačinjavajući tako savršen trokut koji ni jedno osjećanje ne može promijeniti. Harmonija geometrije, harmonija je kojoj tek treba udahnuti život i njegova prostranstva.

Senzualnost usana, gipke linije, meke sjene i naglašena ispupčenja ukazuju na onu životnost koja jedan lik može učiniti harmoničnim, snažnim i apsolutnim.

Tu se zbiva vječnost Antinojeve ljepote, ljepote koja ne poznaje kraja, koja u svojoj imanentnoj harmoniji sadrži sve mogućnosti proturječja i čvrste sveze bića.

Po tome, čini se, Antinojev kip u Delfima oživljava nenadanom snagom, erupcijom svjetlosti, senzualnošću, mirnoće, sažetka tjelesnog i duševnog, oživljava u svojoj postojanoj tišini da bi već u sljedećem trenutku pokazao svoju senzualnu raskošnost.

Suzdržanost mu je od mjere, ljepota bezmjerna.

Među njima razgovor je božanskoga i ljudskoga: tijelo je progovorilo s tijelom, duh se suzdržao od izrije-
ka.

Atena - Delfi, ožujak 1972.